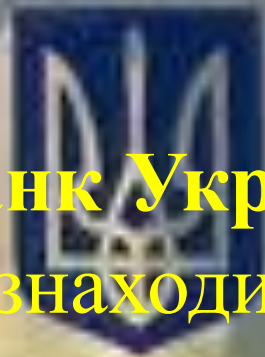

**Правове положення
Національного банку
України**

Національний банк України є центральним банком держави і знаходиться в її власності. Національний банк України, будучи державним банком країни, разом із своїми філіями являє собою перший рівень банківської системи України і є свого роду «банком банків», так як виконує базові функції кредитної і резервної системи і обслуговує виконання державного бюджету країни.

*Національний
банк
України*

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО БАНКИ

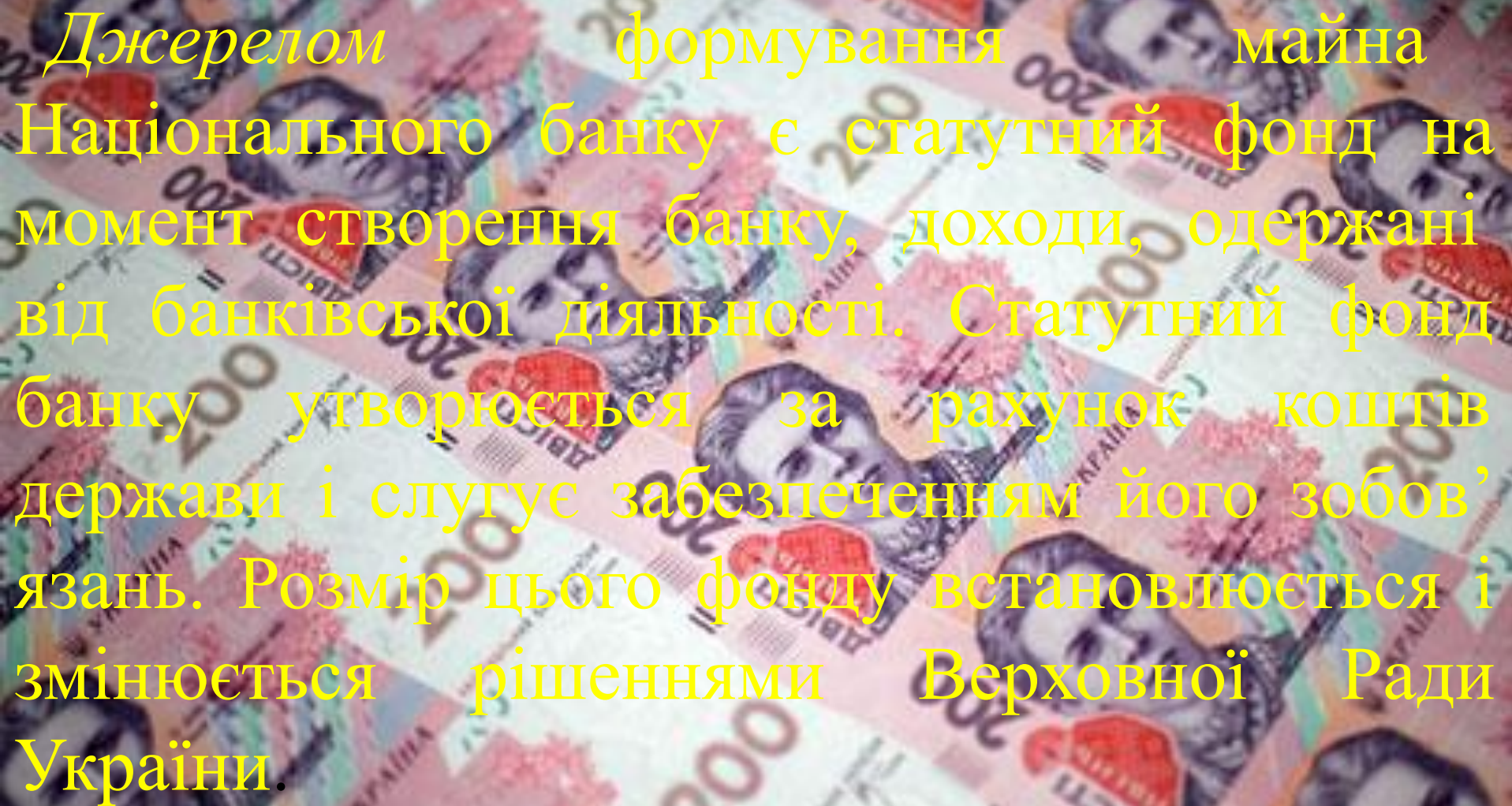
І БАНКІВСЬКУ

ДІЯЛЬНІСТЬ

Національний банк України створений відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» і діє на основі законодавства України, свого Статуту, затвердженого постановою Президії Верховної Ради України від 7 жовтня 1991 р., а також договорів або інших угод України з іншими державами в галузі кредитно-грошових відносин.

Основними завданнями Національного банку України є:

- регулювання** і дотримання сталого грошового обігу в державі,
- здійснення** заходів, спрямованих на забезпечення конвертованості гривні і розвиток валютного ринку;
- забезпечення** спрямування кредитних ресурсів у пріоритетні галузі економіки і, насамперед, — на розвиток ринку товарів і послуг;
- аналіз** грошово-кредитних відносин та їх прогнозування; здійснення функцій резервного банку, зберігання й управління резервними фондами грошових знаків, дорогоцінних металів і золотовалютних запасів;
- організація** розрахунків між комерційними банками через кореспондентські розрахунки, а також інші кредитно-розрахункові операції згідно з діючим законодавством;
- контроль** за додержанням банками, їх філіями й установами положень та економічних нормативів, встановлених відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність»

The background of the slide is a dense, overlapping pattern of 200 Ukrainian hryvnia banknotes. The notes are oriented in various directions, creating a textured, financial backdrop. The color palette is dominated by the pink and purple hues of the 200 hryvnia denomination, with some green and blue accents from other banknotes visible.

Джерелом формування майна Національного банку є статутний фонд на момент створення банку, доходи, одержані від банківської діяльності. Статутний фонд банку утворюється за рахунок коштів держави і слугує забезпеченням його зобов'язань. Розмір цього фонду встановлюється і змінюється рішеннями Верховної Ради України.

Зміст діяльності Національного банку України проявляється в його функціях, основних напрямках функціонування. Для виконання завдань, покладених на цей орган державного управління спеціальної компетенції, Статутом передбачені такі функції:

1) брати участь у розробці основних напрямів і тенденцій економічного й соціального розвитку народного господарства України, державного бюджету України, прогнозу грошових доходів і витрат населення;

2) розробляти основні напрями єдиної грошово-кредитної політики, відповідно до яких здійснюється регулювання грошового обігу в Україні;

3) концентрувати кредитні ресурси, створені за рахунок коштів статутного та інших фондів, залишків коштів державного бюджету, коштів на депозитних рахунках, коштів в обігу та в міжбанківських розрахунках, а також переданих за плату Ощадним банком коштів, які формуються за рахунок вкладів населення;

4) продавати й купувати на договірних засадах кредитні ресурси;

5) утворювати фонд регулювання кредитних ресурсів банківської системи держави за рахунок частини залучених банками ресурсів і депозитів, визначати розміри формування цього фонду;

6) організовувати і проводити інкасацію, перевезення грошових знаків та інших цінностей;

7) проводити єдину кредитну політику в державі, встановлювати правила розрахунків і ведення касових операцій, порядок ведення обліку й звітності у банках, визначати розмір плати за залучені з інших банків ресурси, виходячи із загальної процентної політики;

8) здійснювати регулювання рівня банківських процентних ставок;

9) організовувати касове виконання державного бюджету;

10) зосереджувати на рахунках у своїх установах валютні кошти валютного фонду Кабінету Міністрів України, брати участь у розробці зведеного валютного плану, забезпечувати проведення єдиної валютної політики в державі;

11) здійснювати обслуговування державного боргу, виконувати операції, пов'язані з розміщенням державних позик, їх погашенням і виплатою процентів по них;

12) давати дозвіл на утворення комерційних банків за участю іноземних юридичних осіб та іноземних громадян, реєструвати комерційні банки і встановлювати для них економічні нормативи тощо.

Разом із тим Національному банку надаються такі права, що зумовлені його специфікою:

-встановлювати для комерційних банків та їх філій обсяг і форми звітності інформаційних матеріалів, необхідних для прогнозування і планування з метою здійснення Єдиної державної політики в області грошового обігу, кредитування, розрахунків, цінних паперів і валютних операцій;

-встановлювати за

узгодженням з комерційними банками, які здійснюють касове обслуговування підприємств, організацій, ліміт залишку грошей в операційній касі, визначати вид національних грошових знаків, їх номінал, встановлювати визначальні ознаки і порядок платіжності, систему захисту

Правове становище Національного банку України, його особливе правове регулювання зумовлює виконання специфічних для нього банківських операцій. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про банки і банківську діяльність» Національний банк виконує такі операції:

- здійснює інші операції відповідно до своїх функцій, передбачених законодавством.
- видає комерційним банкам кредити на строк за домовленістю з позичальниками;
- провадить рахунки банків-кореспондентів і здійснює розрахункове касове обслуговування комерційних банків та інших кредитних установ;

Для ефективної діяльності Національного банку України важливе значення має його **організаційна структура та мережа установ**, за допомогою яких він здійснює надані законодавством повноваження.

Мережа установ Національного банку затверджена Президією Верховної Ради України і складається з центрального апарату, Кримського республіканського, обласних, Київського і Севастопольського міських управлінь, розрахункових центрів при них, регіональних відділень і розрахункових касових центрів у містах і районах, представництв банку за кордоном, обчислювальних і технічних центрів, навчальних закладів та інших установ і організацій.

Структура центрального апарату Національного банку України затверджена постановою Правління НБУ від 9 березня 1995 р., до неї входять департаменти з основних напрямів діяльності банку (економічний, емісійно-кредитний, валютного регулювання, бухгалтерського обліку та розрахунків, інформатизації, готівково-грошового обігу, банківського нагляду, фінансового і юридичного).

Керівним органом Національного банку є **Правління** у складі Голови Правління, його заступників і членів правління. Голова Національного банку України призначається на посаду строком на 4 роки та звільняється з посади Верховною Радою України за поданням Президента України.

Голова Правління Національного банку несе персональну відповідальність за його роботу: керує Правлінням та усією діяльністю банку, головує на його засіданнях, які проводяться не менше одного разу на місяць.

Заступники Голови Правління Національного банку та члени Правління призначені Президією Верховної Ради України за поданням Голови Правління Національного банку.

Враховуючи, що Національний банк України деякі важливі питання розглядає колегіально, на Правління банку покладаються такі повноваження:

- Розгляд стану грошового обігу і розробка пропозицій щодо основних напрямів державної грошово-кредитної політики в державі;
- Прийняття рішень про рівень резервних вимог і нормативів, процентних ставок на кредити, що надаються комерційним банкам;
- Проведення економічних розробок у галузі грошового обігу й банківської справи, методики бухгалтерського обліку й звітності;
- Розгляд питань діяльності управлінь Національного банку України на місцях, а також підвідомчих підприємств і організацій;
- Вирішення кадрових питань;
- Розгляд проектів найважливіших наказів, постанов та інших нормативних актів Національного банку

Рішення Правління Національного банку приймаються простою більшістю голосів і оформляються відповідними постановами. Політика Національного банку України на місцях провадиться через установи Національного банку, які діють від його імені і виконують у межах наданих їм повноважень функції, передбачені законодавством України, Статутом банку та рішеннями Правління банку.

Важливе значення держави при здійсненні банківської діяльності має організація всебічного контролю за роботою кредитних установ. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» це завдання вирішується таким чином: по-перше, Національний банк здійснює контроль за додержанням юридичними особами банківського законодавства та власних нормативних актів; по-друге, перевіряє законність та доцільність утворення комерційних банків шляхом їх реєстрації та видачі ліцензій на проведення банківських операцій; по-третє, встановлює для комерційних банків економічні нормативи.

Важливою функцією Національного банку України є перевірка діяльності комерційних банків шляхом контролю за додержанням ними банківського законодавства. Безпосередньо функцію контролю виконують департамент банківського нагляду Національного банку України, Кримське республіканське та обласні управління Національного банку України.

У разі порушення суб'єктами банківської діяльності законодавства, економічних нормативів, строків та технології виконання банківських операцій, допущення несанкціонованої емісії, невиконання нормативних актів Національного банку, неподання звітності чи подання недостовірної звітності, збиткової діяльності, створення становища, що загрожує інтересам вкладників і кредиторів банку, перешкоджання антимонопольним діям чи праву клієнта вільно вибирати банк Національний банк має право застосовувати такі заходи:

- підвищити норми обов'язкових резервів;
- відкликати ліцензію на здійснення окремих чи всіх банківських операцій;
- усунути керівництво суб'єкта банківської діяльності від управління;
- призначити тимчасову адміністрацію для управління суб'єктом банківської діяльності;
- у безспірному порядку стягнути штраф у розмірі неправомірно одержаного доходу та застосовувати інші економічні санкції відповідно до законодавства;
- прийняти рішення про виключення з Республіканської книги реєстрації банків, валютних бірж та інших фінансово-кредитних установ та про реорганізацію чи ліквідацію. Крім того, Національний банк вправі вилучити з обігу фіктивні кошти шляхом стягнення їх у безспірному порядку з кореспондентських рахунків банків. Рішення Національного банку про виконання ним контролю за банківською системою можуть бути оскаржені до арбітражного суду.

Для виконання банківських операцій Національний банк видає комерційним банкам ліцензії (ст. 17 Закону України «Про банки і банківську діяльність»). Банківська ліцензія — це документ, що підтверджує право комерційного банку займатися всіма або окремими банківськими операціями.

Порядок і умови надання ліцензії на здійснення банківських операцій і видів діяльності комерційним банкам та їх установам, а також порядок і умови, за яких НБУ може відмовити в наданні ліцензії та відкликати її, визначається спеціальним Положенням про порядок видачі банкам ліцензії на здійснення банківських операцій, затвердженим постановою Правління Національного банку України 6 травня 1998 р. . Ліцензування являє собою порядок надання дозволу на здійснення окремих чи всіх банківських операцій комерційному банку, який з моменту реєстрації НБУ набує статусу юридичної особи. Ліцензування банківської діяльності здійснюється з метою залучення на ринок банківських послуг України комерційних банків та банківських установ, умови діяльності яких відповідають встановленим НБУ обов'язковим вимогам та діяльність яких не загрожує інтересам їх клієнтів.

Комерційні банки мають право здійснювати банківські операції тільки після отримання відповідної ліцензії НБУ.

Діючими правилами НБУ встановлені різні умови і документи, необхідні для отримання ліцензії новоствореними або діючими банками. Так, для розширення ліцензії діючі банки подають до НБУ такі документи:

- 1] клопотання про розширення ліцензії на здійснення банківських операцій (з переліком операцій, які банк бажає виконувати) за підписом Голови Правління банку;
- 2] балансовий звіт банку та звіт про прибутки і збитки на останню звітну дату;
- 3] бізнес-план на наступний рік;

- висновок зовнішнього аудитора про діяльність банку за звітний рік, що передуює зверненню банку до НБУ, має містити інформацію:
- про достовірність даних бухгалтерської звітності банку на дату складання звіту;
- відповідність бухгалтерської звітності вимогам нормативних документів НБУ;
- відповідність результатів фінансово-господарської діяльності банку його звітності;
- дотримання банком вимог чинного законодавства України та нормативних актів НБУ;
- правильність оголошення прибутку, що підлягає оподаткуванню;
- зловживання керівних осіб банку, якщо такі мали місце;
- факти допущення діяльності та операції, на здійснення яких банк не має ліцензії НБУ, якщо вони мали місце;
- стан системи та оцінку роботи внутрішнього аудиту комерційного банку;
- іншу інформацію за згодою з комерційним банком;
- висновок регіонального управління НБУ про фінансовий стан банку, його технічну готовність та забезпеченість кваліфікованими спеціалістами для виконання відповідних операцій та ін.

Рішення щодо можливості надання ліцензії банкам здійснюється протягом одного місяця з дня отримання НБУ клопотання на отримання ліцензії та всіх необхідних документів. НБУ може відмовити банку в наданні ліцензії, якщо за результатами розгляду поданого пакета документів.

Рішення про відмову в наданні ліцензії повідомляється банку письмово із зазначенням причин відмови. Ліцензія набуває чинності з моменту прийняття відповідного рішення Комісією з питань нагляду та регулювання діяльності банків НБУ та оформлення належним чином на спеціальному бланку за підписом заступника Голови Правління НБУ

Ліцензія на здійснення банківських операцій (окремих чи всіх) може бути відкликана за поданням регіонального управління НБУ у разі:

- виявлення недостовірних даних, на підставі яких було надано ліцензію;
- затримки початку здійснення діяльності, на яку надана ліцензія, більше ніж на один рік з моменту надання ліцензії;
- виникнення становища, що загрожує інтересам кредиторів та вкладників банку;
- виявлення порушень банком вимог банківського і антимонопольного законодавства та нормативних актів НБУ;
- наявності збиткової діяльності банку упродовж 3 місяців поспіль;

- систематичного порушення економічних нормативів, які встановлені НБУ, упродовж 3 місяців підряд або 6 місяців протягом року;
- здійснення операцій, на які не було надано ліцензії;
- надання недостовірної інформації та звітності або несвоєчасного їх подання;
- невиконання у встановлений термін вимог НБУ щодо діяльності банку та умов, на підставі яких була надана ліцензія.

Відкликання ліцензії на здійснення банківських операцій є крайнім заходом НБУ, якому мають передувати інші заходи запобіжного характеру відповідно до чинного законодавства.

Рішення Правління Національного банку України про відкликання ліцензії на здійснення всіх банківських операцій повідомляється всім банкам України і сповіщається у центральній пресі.

The background of the image is the official seal of the National University of Pharmacy in Ukraine. It is a circular emblem with a gold border containing the text 'НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ' and 'УКРАЇНА'. The center features a green field with a white caduceus (a staff with two snakes) and a golden caduceus, surrounded by a wreath of flowers.

Виконали студенти
групи ПБ-34
Оліфнович Євген
Кузьменко Роман